

Заповідний край лісів, боліт, озер

Природа – вічне джерело нашого життя. Живемо на прекрасній Землі, і повинні завжди пам'ятати, що вона буде в безпеці лише тоді, коли кожна людина полюбить її просто за те, що вона прекрасна. Але ця краса така беззахисна та змінюється не в кращий бік. В умовах науково-технічного прогресу, коли на суші залишається порівняно невелика площа екосистем, не порушених господарським впливом, людина почала замислюватись, як зберегти природні багатства, не виснажуючи земних ресурсів. Тому серед найголовніших природоохоронних заходів є заповідання природних комплексів із багатим рослинним і тваринним світом, серед яких найдосконалішою формою їх охорони є заповідники. Сьогодні наш співрозмовник відмінник лісового господарства України, досвідчений директор Рівненського природного заповідника Василь БАЧУК.

- Василю Анатолійовичу, ось уже минає 15 років з початку діяльності цієї державної структури. З якими успіхами зустрічаєте ювілей?

- Одним із основних завдань Рівненського природного заповідника є охорона та збереження унікальних природних комплексів, що на його території. Здійснення покладено на службу Державної охорони природно-заповідного фонду, що діє на базі Державної лісової охорони Рівненського обласного управління лісового та мисливського господарства налічує 70 працівників. Склад її структурно поділено на шість лісництв, а саме: Білоозерське, Більське, Грабуньське, Карасинське, Північне, Старосільське, також окремим підрозділом є відділ служби державної охорони, котрий очолюють директор заповідника та головний лісничий. Першочергове завдання якого – це профілактика й недопущення всіх видів порушень вимог природоохоронного законодавства, як-от: незаконні порубки та пошкодження дерев і чагарників, порушення ґрунтового покриву та гідрологічних об'єктів внаслідок незаконного видобутку бурштину, незаконного полювання та заїзду авто й мототранспорту й ін. А ще - профілактичні протипожежні заходи, локалізація й гасіння лісових і торфових загорянь.

Відповідно до матеріалів звітів за останні 5 років, під час боротьби з незаконним видобутком бурштину вилучили 65 мотопомп різних конструкцій, 15 мотоциклів, 3 автомобілі. У середньому за рік складаємо 5-7 протоколів за фактами незаконних порубок і пошкоджень дерев і чагарників, стільки ж щодо незаконних заїздів авто та мототранспорту на територію заповідника, вилучаються 1-3 одиниці вогнепальної зброї. Для забезпечення виконання основних завдань служби державної охорони є в наявності 7 патрульних і 5 пожежних автомобілів, 4 трактори з ґрунтообробним обладнанням. Два пункти спостереження за виникненням пожеж у лісових і болотних масивах обладнали системами відеоспостереження. Під час виконання службових обов'язків працівники

мають при собі табельну зброю (гладкоствольні мисливські рушниці та пристрої для відстрілу гумових куль).

Основними ж проблемами в діяльності служби держохорони є матеріально-технічне забезпечення її підрозділів, зокрема зношеність автомобільного парку. Нині деякі мобільні групи проводять патрулювання на автомобілях 1970-80 років випуску. Також суттєво на їх мобільність впливає постійний дефіцит пально-мастильних матеріалів.

Проте, незважаючи на всі проблемні питання, працівники добросовісно виконують свої службові обов'язки, про що, зокрема, свідчить інцидент, що стався у 2011 році. Завдяки вмільм і рішучим діям охоронці лісу ціною власного здоров'я затримали й знешкодили організовану групу озброєних порушників. Також постійно проводять профілактичні рейди з недопущення незаконного видобутку бурштину на території заповідника. Так, вдалося припинити масовий розмив організованими групами ґрунтового покриву та гідрологічних об'єктів.

У заповідній зоні допускається виконання відновлювальних робіт на землях із порушеними корінними природними комплексами для збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, здійснення протипожежних і санітарних заходів, що не порушують режиму.

З метою збереження стійкості насаджень, запобігання розвитку патологічних процесів у лісі, зменшення шкоди, що завдають шкідники, хвороби, стихійні природні та техногенні впливи, згідно із санітарними правилами в лісах України та ст. 16 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» проводимо санітарно-оздоровчі заходи. Вони складаються щорічно за участю спеціалістів лісозахисту на основі матеріалів лісовпорядкування, санітарних і лісопатологічних обстежень і відповідно затверджуються Рівненським обласним управлінням лісового та мисливського господарства й погоджуються з департаментом екології та природних ресурсів обласної держадміністрації.

На підставі оцінки стану лісових насаджень проводимо суцільні та вибірккові санітарні рубки. При цьому вилучаються сухостійні, всихаючі та дуже ослаблені чи групи дерев, ушкоджені шкідниками, хворобами та стихійним лихом. У таких місцях спостерігається природний відпад, утворюються осередки кореневої губки та стовбурних шкідників, проходить зміна гідрологічного режиму та порушується природна стійкість деревних зростань. Окрім того, такі ділянки є високопожежонебезпечними об'єктами, де накопичується значна кількість наземного горючого матеріалу: деревного відпаду, мертвих деревних рештків і трав'яної рослинності.

Тож санітарні рубки направлені на оздоровлення та посилення біологічної стійкості лісів, запобігання їх захворюванню й пошкодженню. Становлять вони майже 7 тис. м куб. у рік. Це - 12-14% загального приросту, що нижче показника природного відпаду (15%), втручання в природні комплекси — мінімальні. Основна маса суцільних санітарних зрубів поновлюється природно, а на решті таких площ (17-20 га) створюємо лісові насадження з метою відновлення корінних природних комплексів, де проводимо відповідну підготовку ґрунту, очищаємо від наземних горючих матеріалів і створюємо мінералізовані смуги, що стають своєрідним протипожежним заслоном. Спілкувався

Михайло МАЛАФЕЙ.